NORSK NUKLEÆR DEKOMMISJONERING	Tittel Instruks for arbeid med kultur for sikkerhet	
	Dokumentnummer 2024-0810	Dokumenttype Instruks
Forfatter Ann Britt Skjerve	Godkjent av Nina Ramberg	Godkjent dato 11.02.2024
Versjon 1	**Dokumentet er ukontrollert dersom skrevet ut eller nedlastet**	

INSTRUKS FOR ARBEID MED KULTUR FOR SIKKERHET

Innhold

Instruks for arbeid med kultur for sikkerhet 1
1 Hensikt 2
2 Ansvar og myndighet 2
3 Omfang 2
4 Prosesstilknytning 2
5 Beskrivelse 2
5.1 Bakgrunn og hensikt 2
5.2 Roller og ansvar knyttet til det systematiske arbeid med kultur for sikkerhet 2
5.3 Ledelsessystemet 3
5.4 Sikkerhetsfremmende prinsipper 3
5.4.1 Fremme integrasjon mellom nukleær sikkerhet (safety) og forebyggende sikkerhet..... 3
5.4.2 Sikkerhetsledelse 5
5.5 Systematisk arbeid for å fremme og opprettholde en sunn kultur for sikkerhet 5
6 Referanse 5
7 Endringslogg 6

1 HENSIKT

Formålet med dette dokumentet er å beskrive hva som kjennetegner og hvilke prinsipper NND legger til grunn for kultur for sikkerhet med referanse til «Politikk for sikkerhetskultur».

2 ANSVAR OG MYNDIGHET

Alle som jobber for NND er forpliktet til å følge denne instruksen.

3 OMFANG

Denne instruksen omfatter hele NNDs virksomhet.

4 PROSESSTILKNYTNING

Sikkerhetsstyring.

5 BESKRIVELSE

5.1 Bakgrunn og hensikt

I NND innebærer en sunn sikkerhetskultur en kollektiv forpliktelse, for alle som jobber i og for NND, til å forebygge at driften av og oppryddingen etter Norges nukleære virksomhet skal få negative konsekvenser, radiologisk så vel som ikke-radiologisk, for mennesker, miljø eller for rikets sikkerhet. Dette målet innebærer en forpliktelse til å oppnå det **grunnleggende sikkerhetsmål: å beskytte mennesker og miljø mot skadelige effekter av ioniserende stråling, herunder eiendom og samfunnet**. Beskyttelsen gjelder både konsekvensene av uhell og andre utilsiktede handlinger, samt å forhindre at nukleært- og radioaktivt materiale blir benyttet til kriminelle eller andre uautoriserte handlinger.

NND har tre grunnleggende verdier: Trygg, troverdig og ansvarlig. Verdiene reflekteres i «Politikk for sikkerhetskultur», der NND definerer sikkerhetskultur som en kombinasjon av egenskaper og holdninger i organisasjonen og hos enkeltpersoner som sikrer at hensynet til sikkerhet blir gitt nødvendig prioritet. «Politikk for sikkerhetskultur» presiserer at NND med begrepet sikkerhet forstår både nukleær sikkerhet (safety) og forebyggende sikkerhet. Sikkerhetskontroll (safeguard) forutsetter at disse sikkerhetsperspektiver er ivaretatt. Industriell sikkerhet, som skal ivareta kjemisk og fysisk arbeidsmiljø, brannvern samt ytre miljø, kommer i tillegg til dette.

Kultur for sikkerhet er en integrert del av NNDs organisasjonskultur, og skal prege den daglige virksomheten til NND. En sunn kultur for sikkerhet forutsetter at både menneskelige, tekniske og organisatoriske tiltak er integrert på en måte som fremmer sikkerheten. En sunn kultur for sikkerhet innebærer at hensynet til sikkerhet blir vurdert, prioritert og håndtert ut fra sin betydning, uansett hvilken oppgave som gjennomføres, uansett hvor oppgaven gjennomføres og uansett hvem som gjennomfører oppgaven.

5.2 Roller og ansvar knyttet til det systematiske arbeid med kultur for sikkerhet

Alle som jobber for NND skal bidra til å utvikle og opprettholde en sunn kultur for sikkerhet i organisasjonen.

Stillingene og rollene som beskrives i dette avsnittet har ansvar for det systematiske arbeid med kultur for sikkerhet:

- Direktøren er den øverste ansvarlige for sikkerheten i NND.
- Sektordirektør SKM skal sikre at NND legger til rette for og oppmuntrer til en sunn kultur for sikkerhet.
- Sikkerhetsleder skal legge til rette for opplærings- og kulturskapende arbeid i organisasjonen innen forebyggende sikkerhet.
- Fagansvarlig Sikkerhetskultur er ansvarlig for å legge til rette for at det kan arbeides systematisk med kultur for sikkerhet. Med dette menes å etablere og vedlikeholde prosesser, styrende dokumenter og verktøy til bruk i dette arbeidet. Fagansvarlig sikkerhetskultur er også gitt myndighet til å gjennomføre nødvendige kartlegginger, undersøkelser m.m. for å kunne måle oppnåelse av NNDs politikk for sikkerhetskultur.
- Aktivitetsansvarlig: Alle som jobber for NND kan få rollen som aktivitetsansvarlig. Dette innebærer å få ansvar for spesifikke aktiviteter innen det systematiske og spesifikke arbeid med kultur for sikkerhet.
- Alle ledere i NND skal legge til rette for og oppmuntre til en sunn kultur for sikkerhet. Dette innebærer at ledere skal sikre at denne instruksen etterleves samt at ytterligere enhets-spesifikke tiltak som er nødvendige for å fremme en sunn kultur for sikkerhet blir gjennomført i det daglige praktiske arbeidet
- Alle som jobber for NND skal bidra til å videreutvikle og opprettholde en sunn kultur for sikkerhet i NND primært gjennom sin egen praksis, og i samarbeid med sine arbeidskolleger.

5.3 Ledelsessystemet

Innholdet i ledelsessystemet skal utformes slik at det bidrar til å fremme en felles kultur for sikkerhet i NND, som beskrevet i «Politikk for sikkerhetskultur». «Instruks for ledelsessystemet i NND» angir krav til arbeid i NNDs ledelsessystem. Ledelsessystemet beskriver med bruk av instrukser, prosesser og prosedyrer hvordan arbeid skal gjennomføres i organisasjonen og legger dermed til rette for en sunn kultur for sikkerhet.

Det er et krav i NND at alle som jobber for NND har kompetanse som reflekterer oppgavene de utfører og nødvendige ressurser, herunder tid, til å utføre oppgavene. Dette inkluderer kompetanse som er nødvendig for å fremme og opprettholde sunn kultur for sikkerhet.

5.4 Sikkerhetsfremmende prinsipper

Dette avsnittet beskriver en rekke sikkerhetsfremmende prinsipper og god arbeidspraksis. Disse anvendes i NND for å fremme og opprettholde en sunn kultur for sikkerhet som beskrevet i «Politikk for sikkerhetskultur».

5.4.1 Fremme integrasjon mellom nukleær sikkerhet (safety) og forebyggende sikkerhet

Alle som jobber for NND skal klart forstå at både nukleær sikkerhet (safety) og forebyggende sikkerhet er nødvendig for at NND skal kunne oppfylle det grunnleggende sikkerhetsmål.

Nukleær sikkerhet (safety) og forebyggende sikkerhet adresserer begge risikoen for menneskelige feil. Nukleær sikkerhet (safety) gjør dette f.eks. ved å følge etablerte rutiner for håndtering og lagring av brenselsstaver. Forebyggende sikkerhet adresserer i tillegg til menneskelige feil, risikoen for ondsinnede handlinger som gjennomføres for å forvolde skade, som f.eks. tyveri av radioaktive kilder. Integrasjon av nukleær sikkerhet (safety) og forebyggende sikkerhet forutsetter at disse to perspektiver arbeides med på en måte som gjensidig fremmer og understøtter hverandre. En forutsetning for å få til dette er at alle som jobber for NND har nødvendig kompetanse og vilje til å vurdere saker som oppstår ut fra begge perspektiver. Fra tid til annen vil det oppstå situasjoner der hensynet til nukleær sikkerhet (safety) og forebyggende sikkerhet må veies opp mot hverandre, og slike vurderinger skal kunne gjennomføres profesjonelt med det fundamentale sikkerhetsmålet for øye.

I det følgende beskrives en rekke prinsipper for å fremme felles forståelse av hensyn knyttet til nukleær sikkerhet (safety) og forebyggende sikkerhet:

- **Ledelse:**
  - Ledere skal fremme forståelse og samarbeid mellom nukleær sikkerhet og forebyggende sikkerhet.
  - Ledere skal fremme forståelsen av at det grunnleggende sikkerhetsmålet for å sikre godt samspill mellom nukleær sikkerhet (safety) og forebyggende sikkerhet.
  - Ledere skal være gode eksempler på hvordan samarbeidet mellom nukleær sikkerhet (safety) og forebyggende sikkerhet kan gjennomføres profesjonelt og med gjensidig respekt.

- **Kompetanse**:
  - Alle medarbeidere i NND skal ha tilstrekkelig kompetanse til å kunne identifisere og håndtere hensyn knyttet til nukleær sikkerhet (safety) og forebyggende sikkerhet, ut fra deres rolle i organisasjonen. Det er avdelingsleders ansvar at den enkelte medarbeider får nødvendig opplæring.
  - For operativt personell skal det gjennomføres trening lokalt med formål om å fremme felles forståelse og gode relasjoner mellom operativt personell innen nukleær sikkerhet (safety) og forebyggende sikkerhet. Det er berørte avdelingsledere som har ansvar for at denne treningen blir gjennomført og dokumentert.
  - For ledere og operativt personell knyttet til nukleær sikkerhet (safety) og forebyggende sikkerhet skal det gjennomføres felles beredskapsøvelser.

- **Arbeidspraksis:**
  - Ledere som jobber innen nukleær sikkerhet (safety) og forebyggende sikkerhet skal ha regelmessige felles møter for å fremme situasjonsforståelse knyttet til pågående og kommende aktiviteter for i fellesskap å kunne ivareta sikkerheten. Dette kan f.eks. skje ved at avdelingsleder fra forebyggende sikkerhet deltar på morgenmøter og/eller regelmessig deltar på møter for avdelingsledere innen nukleær sikkerhet (safety).
  - Når oppgaver knyttet til nukleær sikkerhet (safety) planlegges, må planene vurderes ut fra perspektivet til forebyggende sikkerhet - og vice versa. Det er nødvendig at involvert personell har gode forutsetninger for å forstå de sikkerhetsmessige konsekvenser ut fra et helhetlig perspektiv og kan sikre at nødvendige kompenserende tiltak blir etablert ved behov. Det er relevante

avdelingsledere som har ansvar for å sikre at ansatte har rett kompetanse for å utføre oppgaven.

5.4.2 Sikkerhetsledelse

Prinsippene for sikkerhetsledelse som skal legges til grunn for arbeidet i NND beskrives her. Ledere har et særlig ansvar for å følge disse prinsipper for å fremstå som *gode forbilder*, men alle ansatte i NND forventes å kjenne til og å legge disse prinsippene til grunn i sitt arbeid. Under hensyn til forholdene, herunder kjennetegn innen den enkeltes ansvarsområde, skal følgende prinsipper anvendes:

- Legg til rette for at den enkelte medarbeider integreres i og opplever seg som en del av NND og former en kulturell identitet til virksomheten.
- Skape aksept og forståelse hos medarbeidere for hvorfor sikkerhetsprosedyrer og kontrollrutiner eksisterer og etterlev selv rutinene på samme måte som du forventer av andre.
- Påse at autorisert personell har en adferd som bidrar til å ivareta sikkerheten. Leder skal løpende veilede, motivere og bevisstgjøre den autoriserte til å behandle sikkerhetsgradert informasjon på forskriftsmessig måte.
- Forsikre deg om at dine medarbeidere forstår sine oppgaver og har myndighet og ressurser til å gjennomføre disse.
- Motivere medarbeiderne ved å kommunisere visjoner og mål for sikkerhetsarbeidet, og gi tilbakemeldinger på om målene innfris.
- Vise interesse for medarbeideres arbeidsoppgaver og involver medarbeidere med fagansvar i beslutningsprosesser, avhengig av oppgaven.
- Kommuniser NNDs risikobilde til medarbeiderne, med særlig vekt på forhold av betydning for deres arbeidsoppgaver.
- Anvende en lederstil som bidrar til at du bygger tillit, gode relasjoner og sikrer kompetanseutvikling i det daglige.
- Kommunisere på en klar og tydelig måte grunnlaget for beslutninger som har betydning for sikkerhet.
- Oppmuntre medarbeidere til å rapportere avvik, hendelser og forbedringsforslag slik at vi lærer av erfaringer, og vis hvordan erfaringene aktivt kan anvendes til læring.
- Oppmuntre til en reflekterende og spørrende holdning til sikkerhetspraksis for å fremme kontinuerlig forbedring.
- Oppmuntre medarbeidere til å lære mer om sikkerhet
- Fremheve positiv sikkerhetsatferd.

5.5 Systematisk arbeid for å fremme og opprettholde en sunn kultur for sikkerhet

Det systematiske arbeidet for å fremme og opprettholde en sunn kultur for sikkerhet er inndelt i et kontinuerlige arbeid og et årsspesifikt arbeid. Det skal hvert år utvikles en årsplan som inkluderer de kontinuerlige og de årsspesifikke aktiviteter som er planlagt for det aktuelle året. Dette beskrives i «Prosedyre for arbeid med kultur for sikkerhet».

6 REFERANSE

DSA. Hefte Nummer 5 - Veileder til de generelle konsesjonsvilkårene. Direktoratet for strålevern og atomsikkerhet, 2022.
IAEA. Fundamental Safety Principles. SF-1. International Atomic Energy Agency. Vienna, 2006.

IAEA. Leadership and Management for Safety. GSR part 2. International Atomic Energy Agency. Vienna, 2016.
IAEA. Nuclear Security Culture. IAEA Nuclear Security Series no. 7. International Atomic Energy Agency. Vienna, 2008.
IAEA. Objective and Essential Elements of a State's Nuclear Security Regime. Nuclear Security Fundamentals. IAEA Nuclear Security Series no. 20. International Atomic Energy Agency. Vienna, 2013.
IAEA. Performing Safety Culture Self-assessments. SRS-83. International Atomic Energy Agency. Vienna, 2016.
NND. Instruks for ledelsessystemet i NND.
NND. Sikkerhetspolitikk.
NND. Politikk for sikkerhetskultur.
NSM. Grunnprinsipper for sikkerhetsstyring, versjon 1. Nasjonal sikkerhetsmyndighet.

7 ENDRINGSLOGG

Dato	Vers. nr.	Angi endringen og årsaken. Referer til hvor i dokumentet endringen er foretatt
11.02.2024	1	Første versjon utarbeidet av Ann Britt Skjerve. Ved publisering ble hensikt som gjelder kulturen flyttet ned under beskrivelse. 5.1. Formatering er satt til Kjernens stilmal.
	2	
	3	
	4	
	5	
	6	
	7	